Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 23. Dnia 6. Grudnia 1881. VIII. rocznik.

Siódme Walne Zgromadzenie
delegatów Związku Stowarzyszeń.

Wydział Związku ogłosił dość bogaty program narad dla delegatów Związku, których za kilka dni, t. j. w niedzielę dnia 11. b. m. powitamy.

Że zebrania nasze nie są bez znaczenia i skutku, tego chyba dowodzić nie potrzebujemy — a świadczy o ich użyteczności, że ze strony, z któréj niechętnie naszemu rozwojowi się przypatrują, chciano przez podobną, jak nasza, organizacyą wspólną, i przez podobne, jak nasze, wiece, obudzić zainteresowanie i poprzéć rozwój instytucyi, ze wszech miar zresztą poszanowania godnych — jednak w tym wypadku jedynie w celu przeciwdziałania naszemu rozwojowi i wpływowi tworzyć się mających. Myślimy tu o projektowaném w ankiecie c. k. Namiestnictwa propagowaniu kas oszczędności ze wspólnym Wydziałem na czele, z własnym Związkiem i własnymi wiecami.

Utrzymanie znaczenia i powagi wieców naszych zależy jednak od nas samych. Stąd téż narady i prace nasze powinny cechować: spokój wytrawny, lecz sąd i postanowienia stanowcze; zgodna do wspólnego celu dążność, lecz na przekonaniu i przeświadczeniu oparte zdanie; ufność w rzetelność i pożyteczność naszych usiłowań, lecz wolne od pretensyonalności i niewczesnych zachcianek brawowanie!... Pewne więc na zeszłoroczném zebraniu objawiające się, a dla nieuzasadnionego pracą i zasługą wysunięcia się na plan piérwszy podsycane usiłowania, pewne wówczas widoczne, a niewczesne antagonizmy, pewne formowanie jakby stronnictwa „młodych" — a dodalibyśmy: w sprawach stowarzyszeń „za młodych" — pewne dążenia do zmian i wywrotów, do emancypacyi i wyzwolenia — są tu zupełnie nie na miejscu i sprawie szkodzą. Instytucye nasze jeszcze wszystkie są bardzo młode i jeszcze nie tak ugruntowane, aby dla postępu i rozwoju już potrzebowały reformy, zmian i przewrotów. Stąd téż żywimy nadzieję, że tegoroczne obrady będą spokojniejsze, rozważniejsze, a w skutkach pożyteczniejsze, niż zeszłoroczne. Pomni niech będą zaś delegaci, że każdy w swojém stowarzyszeniu i na swoim stanowisku ma dość pola do popisu i — co ważniejsza — do zaskarbienia sobie zasług publicznych!

Uważamy za swój obowiązek redakcyjny, choć w krótkości omówić najważniejsze sprawy na porządku dziennym umieszczone. P. Patron zawiadomi stowarzyszenia o działalności swojéj i Wydziału Związku. Nie należąc do składu Wydziału Związku, możemy zdanie nasze o tymże bezstronnie wypowiedzieć. I z przyjemnością uznać musimy działalność Patrona i Wydziału Związku, który w licznych sprawach, jakiemi się zajmował, a które kolejno do wiadomości czytelników w piśmie naszém podawaliśmy, dostateczne dawał dowody troskliwości i starań około rozwoju stowarzyszeń. Na uznanie zwłaszcza zasługuje rozwaga i ostrożność, z jaką traktowano sprawę projektowanéj komandyty i rokowania ze „Slavią". Natomiast egzekutywa pozostawiała wiele do życzenia. Jedynym płatnym funkcyonaryuszem naszym jest sekretarz Związku — od niego więc téż przedewszystkiem wymagać mamy prawo, aby czynność biurowa, gromadzenie materyałów dla narad Wydziału, zbiéranie i wyszukiwanie kwestyi ważnych dla organizacyi stowarzyszeń — w ogóle cała inicyatorska na polu stowarzyszeń działalność szła raźnie i należycie. Nie chcemy i nie możemy tu objawiać sądu o poszczególnych funkcyonaryuszach naszych — komisyi lustracyjnéj byłoby jednak może obowiązkiem nad tém się zastanowić. My z naszéj strony pozwolimy sobie tylko uczynić uwagę, że Związek tyle nam moralnie i materyalnie jest drogim, że wymaga już oddania mu się zupełnego choćby jednego człowieka, i to człowieka z głową, a nie z dobrémi chęciami jedynie. Ostatnie nasze Walne Zgromadzenie i pod tym wzglę-

dem było szkodliwe, bo spowodowało pewne zawroty głowy.

Finanse nasze i budżet również wymagają raz gruntownego zbadania. Pasywa rosną, dochody nie pokrywają wydatków — a ci, co najwięcéj płacą, najmniéj mają z tego korzyści, gdy przy dotychczasowéj gospodarce szport zakładania stowarzyszeń *par force* za wiele nas kosztuje czasu i pieniędzy. Cieszymy się każdą nowo nam przybyłą siostrzycą, każdą nową bratnią instytucyą, każdém nowém stowarzyszeniem, ale niestety wspólnym naszym kosztem, a wbrew życzeniom osób miejscowych zakładanych, a do skutku niedoprowadzonych stowarzyszeń może już i za wiele. Więc choćby ze względów finansowych Związku metodę tutaj zmienić, a raczéj metodę jakąś zaprowadzićby wypadało, regulatorem zaś powinna być prawdziwa potrzeba i plan rozważny, a nie, jak dotąd, fantazya i gwałtowne, sangwiniczne porywy. W ogóle w całéj gospodarce Związku, w całym sposobie działalności pragnęlibyśmy widzieć nieco więcéj systemu i jednolitości, więcéj starania około zdziałania *non multa sed multum*, więcéj usiłowań około utrwalenia i ugruntowania tego, co jest, niż około tworzenia tego, czego jeszcze nie ma. Jeżeli wpływ nasz będzie się zagłębiał — to i rozszérzać się będzie nam łatwiéj.

Nie wiadomo nam, jakie zajmie stanowisko przyszły Bank krajowy wobec stowarzyszeń, sądzimy jednak, iż obowiązkiem będzie stowarzyszeń przyjąć wobec tego krajowego zakładu już z góry stanowisko przyjaźne. Powinniśmy okazać gotowość wsparcia téj instytucyi, aby się rozwinęła dla dobra kraju. Gotowość ta będzie dla Banku i kraju cenną, bo Bank będzie, według sumiennego naszego przekonania, więcéj potrzebował nas, niż my Banku. My bez Banku egzystować i rozwijać się zdołamy — Bank bez naszego współdziałania stanie się instytucyą ciężką, kosztowną, a może i niedołężną. Tak zrozumiawszy sytuacyą, my się ani wpraszać, ani wypraszać nie potrzebujemy — lecz spełnimy wszystko, co od nas dla dobra kraju — kraj wymagać będzie. Jednéj rzeczy tylko poświęcić nie możemy, t. j. naszéj niezawisłości i naszéj indywidualności. Gotowi do koalicyi, powinniśmy nie dopuścić do zlania się i abdykacyi. Za tém przemawiają wyższe, społeczne względy.

Natomiast niezapominajmy, że dążenie to nasze ma wartość, znaczenie i uzasadnienie tylko wtedy, gdy strzec będziemy czystości naszéj. Aby zaś wiara i zaufanie do nas nie zachwiało się i na chwilę — więc otoczmy się wzajemną kontrolą jak najściślejszą. Ujednostajnienie postanowień statutowych i regulaminowych, ujednostajnienie i udoskonalenie rachunkowości i obostrzenie i ujawnienie nadzoru powinno być jednem z głównych zadań Związku. Gdy jednak geograficzne położenie kraju naszego domaga się tu decentralizacyi, więc téż zeszłego roku stworzyliśmy instytucyą okręgowych lustratorów. Lecz rok cały minął, a nie możemy żadnych wykazać owoców — nie zrobiło się nic. Nikogo winić nie chcemy, lecz stwierdzamy fakt. Tegoroczne Zgromadzenie będzie miało sposobność jeszcze raz sprawą tą się zająć — a my z naszéj strony radzimy wcześnie postarać się o kontrolę ścisłą, aby położyć tamę możliwym usiłowaniom zaprowadzenia nad stowarzyszeniami kontroli obcéj, zwłaszcza państwowéj — i aby pod płaszczykiem ustawy nie zaczęły się rozmnażać instytucye, z któremi się solidaryzować nie chcemy, a które krajowi tylko szkodę przynieść mogą.

Przedewszystkiem téż skieruje Wydział Związku wnioski swoje przeciw stowarzyszeniom, szkodliwie działającym, a niezgodnym z zasadami ustawy z 9. kwietnia 1873. W piérwszéj linii są tu t. z. towarzystwa żydowskie, które w liczbę nadmiernie wzrastają, a jest między niemi wiele takich, które są tylko związkami lichwiarzy, pod płaszczykiem ustawy bezkarnie swe niecne rzemiosło prowadzących. Nietylko mamy zupełne i niezaprzeczone prawo oburzać się, że obywatele polskiéj ziemi śmią na polskiéj ziemi tworzyć niemieckie instytucye, nietylko niezrozumiałém nam się wydać musi tworzenie konfesyjnych towarzystw zaliczkowych — ale niestety widzimy w tych kreacyach zbyt często niebezpieczeństwo dla społeczeństwa i nadużycie dobréj ustawy i wypróbowanéj zasady w celach zdrożnych. Nie atakujemy polskie stowarzyszenia żydowskich kupców i przemysłowców dla wyrobienia sobie wspólnemi siłami potrzebnego do handlu i przemysłu kredytu — i dla tego w takim Stanisławowie, Drohobyczu, Samborze, Stryju i t. d. chętnie widzieć będziemy żydowskie stowarzyszenia, jeżeli będą polskie, a ograniczą swą działalność na kupców i przemysłowców żydowskich — ale walczyć z nimi będziemy dopóki będą Sparr- & Credit Verein'ami, a nie towarzystwami zaliczkowemi. Zawsze zaś występować będziemy przeciw żydowskim tak Sparr- & Credit Verein'om, jak i towarzystwom zaliczkowym, jak w Bóbrce, Busku, Jaryczowie, Kamionce i t. d., to jest tam, gdzie one powstają, aby wciągnąć ludność wiejską i takową obałamucać i wyzyskiwać. Jeszcze nie zaschły karty dziejów lichwy i demoralizacyi ludu przez żydów, abyśmy im już mogli oddać opiekę nad ludem — a dowodem nowego rodzaju lichwy i nadużycia: owe aktem zapisane 8%, a w rzeczywistości pobiérane 16% — owe w miejsce waluty, wydawane kwitki (Darlehensscheine), od których w kasie płaci się 16%, a które sprzedaje się w karczmie lub na rynku ze stratą dalszą 20—25%. Przeciw takim nadużyciom wezwać musimy pomocy prasy, obywatelstwa, władz politycznych i powagi sądów!

Oprócz towarzystw zaliczkowych, a po części i spółek rolniczych, zdają się na razie mieć u nas przyszłość towarzystwa handlu skór. Na nie więc uwagę zwrócić ma przyszłe walne Zgromadzenie w tym kierunku, aby pracę i inicyatywę w tym przedmiocie wzięły na się starsze stowarzyszenia zaliczkowe.

Jeżeli pominiemy punkt VIII. i XII. porządku dziennego, które nie zawierają kwestyi zasadniczych, to pozostanie nam jeszcze jedna, lecz bardzo ważna sprawa do omówienia; jest nią sprawa funduszu zaopatrzenia dla funkcyonaryuszów stowarzyszeń. Z każdym dniem wzmaga się liczba stowarzyszeń, a tém samém i liczba pracowników na tém polu. Rzecz więc sumienia pomyśleć o ich losie, o ich przyszłości. Jeżeli Niemcy myślą o zaopatrzeniu dla robotników zwykłych na wypadek starości lub niedołęstwa — jakżeż można pozostawić bez jutra dziś już kilka setek ludzi, z których większość z poświęceniem i zaparciem się pracuje dla kraju i stowarzyszeń. Zaopatrzenie takie dałoby się osiągnąć albo:

1.) przez fundusz emerytalny, lecz do tego nie mamy środków, a przy rozdrobnieniu sił naszych na liczne samoistne instytucye, i sposobu;

albo 2.) przez asekuracyą — ale ta jest i za drogą i choćby dla tego mniéj wskazaną, że część opłat tracą uczestnicy *in corpore* na opędzenie kosztów administracyi i na zyski asekurującéj instytucyi; więc też obrano trzecią drogę:

tworzenie własnego funduszu zaopatrzenia, opartego na zasadzie oszczędności uczestników, wspartéj pomocą stowarzyszeń.

Projekt podajemy poniżéj, a Walne Zgromadzenie będzie mogło dać dowód przez energiczne zajęcie się tą sprawą, że wierzy w przyszłość stowarzyszeń, chcąc do nich przywiązać ludzi, którym spokojną starość, lub śmierć bez troski o los pozostałéj rodziny zapewnić zdoła.

Mamy więc nad czém radzić — przykro nam jednak zauważyć, że tak do tego, co stoi na porządku dziennym, jak i w ogóle w całéj dotychczasowéj pracy mało widzimy inicyatywy i poparcia tak ze strony prowincyonalnych stowarzyszeń, jak i z biura naszego Związku. Wszystko robi się w dość szczupłym gronie kilku starszych i młodszych pracowników, których na Zgromadzeniach Związku i w piśmie naszém od lat kilku ciągle w małym tylko widzimy poczecie!...

A tak powiedziawszy sobie wzajemnie prawdę — witamy siódmy wiec walny delegatów stowarzyszeń!

Wnioski Wydziału Związku dla Walnego zgromadzenia delegatów Związku.

I. Do VI. punktu porządku dziennego:

1. VII. Walne zgromadzenie delegatów Związku stowarzyszeń uznaje, że jest w interesie kraju, aby stowarzyszenia zaliczkowe weszły z projektowanym Bankiem krajowym w stosunki, celem poparcia rozwoju téj instytucyi, o ile to nie przyniesie ujmy niezawisłości stowarzyszeń — tudzież o ile będzie mogło nastąpić bez powiększenia ciężaru podatków, przez stowarzyszenia opłacanych. Mianowicie mogłyby stowarzyszenia podjąć się pośrednictwa co do udzielania kredytu hipotecznego z Banku krajowego, i przyjmować inkasso rat pożyczkowych i innych wierzytelności bankowych. Stowarzyszenia mogłyby się poddać kontroli Banku, jednak tylko co do tego przez Bank poruczonego im zakresu czynności.

II. Do VII. punktu porządku dziennego:

VII. Walne zgromadzenie delegatów Związku:

1. uważa instytucyą stałych okręgowych lustratorów za dopełnienie organizacyi Związku stowarzyszeń i jedyny środek do ustanowienia kontroli zewnętrznéj, zgodnéj z organizacyą naszych stowarzyszeń;

2. w instytucyi téj widzi Zgromadzenie skuteczny środek do zapobieżenia możliwym usiłowaniom, aby czy to w drodze ustawy rozciągnąć kontrolę władz państwowych, czy téż przez przewagę kapitału kontrolę zakładów innego rodzaju nad naszemi stowarzyszeniami;

3. w instytucyi téj widzi Zgromadzenie skuteczny środek do zainteresowania coraz liczniejszych osobistości sprawami stowarzyszeń, do ułatwiania Patronatowi i Wydziałowi Związku zaznajomiania się dokładnego ze stosunkami i potrzebami stowarzyszeń prowincyonalnych — i do podniesienia zaufania do stowarzyszeń u szérokiéj publiczności i interesowanych Zakładów publicznych.

Utrzymując tedy dotyczące instytucyi lustratorów okręgowych uchwały VI. Wiecu z r. 1880.:

a) poleca VII. Walne Zgromadzenie Patronatowi i Wydziałowi Związku energiczne zajęcie się wprowadzeniem niezwłocznêm instytucyi téj w życie;

b) zaleca towarzystwom związkowym, aby instytucyą tę wszelkiemi siłami wsparły, a wybranych przez się lustratorów zaufaniem i życzliwością otoczyły.

Ewentualne zmiany statutu zaproponuje Wydział Związku przy VIII. punkcie porządku dziennego.

III. Do VIII. punktu porządku dziennego:

Wnioski do zmiany statutów:

W §. 6. lit. *d)* poddać się lustracyi zarządzonéj z ramienia Wydziału Związku, lub przez lustratorów okręgowych na mocy osobnéj dla tychże ułożonéj instrukcyi.

lit. *d)* będzie lit. *e)*.

*

§. 15. Walne Zgromadzenie wybiéra Wydział złożony z dziewięciu członków absolutną większością głosów, głosowaniem tajném na przeciąg lat trzech.

Alinea 2. niezmieniona.

Corocznie występuje z Wydziału trzech członków, w miejsce i t. d. aż do końca niezmienione.

§. 16. lit. *c)* ma brzmieć: zatwierdza wybór lustratorów okręgowych, dokonany według osobnéj instrukcyi, a nadto rozstrzyga o potrzebie wysłania osobnego delegata w interesie Związku i na wezwanie stowarzyszeń, za co ma prawo zażądać od stowarzyszenia zwrotu kosztów.

IV. Do IX. punktu porządku dziennnego.

VII. Walne zgromadzenie delegatów Związku uważa:

1. za szkodliwe i niewłaściwe zastosowanie ustawy z 9. kwietnia 1873. dz. p. p. 70. do instytucyi, których celem nie jest jedynie w myśl §. 1. tejże ustawy podniesienia przy pomocy własnéj gospodarstwa i zarobkowania swoich członków, a zatém tak instytucyi dobroczynnych jakotéż i spekulacyjnych; zwłaszcza nie uważa Zgromadzenie za właściwe, aby na zasadzie téj ustawy zakładano stowarzyszenia w celach rozrywki bratniéj pomocy, zabezpieczenia rent, zaopatrzenia lub posagów, w ogóle w celach asekuracyjnych; jakotéż w celach spekulacyjnych, czy to w dziale kredytu hipotecznego, czy osobistego.

2. Zgromadzenie uważając stowarzyszenia nasze wedle ducha i dotychczasowego ich rozwoju za instytucye dobra publicznego — potępia usiłowania, pod płaszczykiem takich instytucyi podjęte, które dążą do obrażania uczuć narodowych, lub wyzyskiwania ludności — stąd téż w piérwszéj linii uważa Zgromadzenie za szkodliwe pod względem narodowym powstawanie stowarzyszeń o firmie niemieckiéj i niemieckim języku narodowym w naszym polskim kraju, za niebezpieczne pod względem ekonomicznym zaś tworzenie się spółek spekulantów, które poddając się pod przepisy ustawy z 9. kwietnia 1873. nie troszczą się o podniesienie zarobkowania i gospodarstwa swoich członków, ale o korzyści i zyski założycieli, wkładających znaczne udziały i szukających wysoko oprocentowanych lokacyi w stowarzyszeniach; pod względem formy lokacyi kapitału potępia zaś walne Zgromadzenie przedewszystkiem t. z. „Darlehensscheine“, które są obejściem §. 93. ustawy, a łatwo stać się mogą zamiast poświadczeniem dokonanéj oszczędności, jedynie nowym, spekulacyjnym, na wyzyskiwanie obliczonym walorem, względnie papiérem cyrkulacyjnym.

W wykonaniu powyższych rezolucyi:

a) wzywa Walne Zgromadzenie dziennikarstwo narodowe, stowarzyszenia patryotyczne i uczciwe, i w ogóle całe obywatelstwo kraju, aby tworzeniu się takich instytucyi, obcych duchowi naszemu, a szkodliwie działających z całą siłą przeciwdziałali;

b) sądzi jednak Zgromadzenie, że również i c. k. Sądy przeciwdziałać mogą podobnym nadużyciom przez ścisłe przestrzeganie przy rejestrowaniu stowarzyszeń nie tylko litery, ale i ducha ustawy z dnia 9. kwietnia 1873. dz. p. p. 70.

V. Do X. punktu porządku dziennego.

I. Wydział Związku zbadawszy przez swego referenta projekt statutu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, opracowany przez komisyą złożoną z urzędników stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, poleca jego przyjęcie.

II. Wzywa delegatów Walnego Zgromadzenia Związku do wyboru komisyi z 6 członków złożonéj, mającéj wprowadzić ten statut w życie.

III. Wzywa stowarzyszenia, aby celem umożliwienia jak najprędszego wejścia w życie tego funduszu, uregulowały swe stosunki do funkcyonaryuszów, u nich zajętych, przez wprowadzenie wzorowego regulaminu służbowego.

Projekt statutu

funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

§. 1. Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze, istniejące na zasadzie ustawy z d. 9. Kwietnia 1873. Nr. 70. Dz. u. p., a należące do Związku stowarzyszeń — tworzą instytucyą pod nazwą „fundusz zaopatrzenia funkcyonaryuszów Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych“ w celu zabezpieczenia bytu swych dyrektorów, urzędników i sług, jakotéż wdów i dzieci tychże.

§. §. Siedzibą instytucyi jest miasto Lwów.

§. 3. Uczestnikami funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, stają się wszyscy stałą płacę pobiérający dyrektorowie, urzędnicy i słudzy Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi istniejących na zasadach ustawy z d. 9. kwietnia 1873. Nr. 70. Dz. u. p., które przyjmą obowiązki niniejszym statutem objęte i należą do „Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych“ (zawiązanego na podstawie statutu przyjętego do wiadomości c. k. Namiestnictwa we Lwowie reskryptem z dnia 30. lipca 1874. l 34.177.)

§. 4. Fundusz zaopatrzenia powstaje:

a) z obowiązkowych wpłat uczestników (§. 5);
b) z wpłat Stowarzyszeń (§. 6. lit. a);
c) z dochodów i zysków z lokacyi kapitałów funduszowych;
d) z innych nieprzewidzianych źródeł (darowizny, zapisy, kary pieniężne, nakładane przez Stowarzyszenia na swych funkcyonaryuszów i t. p.).

§. 5. Uczestnicy są obowiązani:

a) do wpłacania do kasy funduszu zaopatrzenia przez cały przeciąg czynnéj swéj służby w dotyczącém Stowarzyszeniu po 4% od pobiéranéj stałéj płacy wraz z wszelkimi możliwymi dodatkami w takich samych ratach, w jakich swe płace pobiérają;
b) do wpłacania od każdego podwyższenia stałéj płacy rocznéj lub przyznanych dodatków po 20% i to zaraz w piérwszym roku w 12 ratach miesięcznych, z płac tych potrącać się mających;
c) do wpłacania po 10% od wypłacanych im przez Stowarzyszenia tantiem — nadto

d) uczestnicy, będący funkcyonaryuszami stowarzyszeń, które dopiéro w 1883. r. lub późniéj do „funduszu zaopatrzenia“ przystąpią — obowiązani będą do wpłacenia wpisowego według następującéj normy:

α) pobiérający do 500 zł. a. w. rocznéj płacy wraz z dodatkami po 10 zł. a. w.;

β) pobiérający do 1000 zł. a. w. rocznéj płacy wraz z dodatkami po 25 zł. a. w.;

γ) pobiérający nad 1000 zł. rocznéj płacy wraz z dodatkami po 50 zł. a. w.

Wpłata wpisowego może być rozdzieloną najwięcéj na 10 rat miesięcznych bezpośrednio po sobie następujących.

Przez czas wpłaty ad b) trwa opłata od płac rocznych tylko w téj wysokości, jaką uczestnik opłacał do czasu podwyższenia płacy lub przyznania mu dodatków do płacy.

§. 6. Każde Stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze, które przyjęło udział w utworzeniu „funduszu zaopatrzenia“, składa na ręce Zarządu tegoż deklaracyą, na mocy któréj:

a) nałoży na swych funkcyonaryuszów tak obecnych, jakotéż później przyjąć się mających — obowiązek opłaty wkładek w §. 5. wymienionych jako warunek służbowy;

b) wpłaca do kasy funduszu zaopatrzenia corocznie tyle, ile wkładki urzędników jego razem wzięte uczynią, a to w takich ratach, w jakich wkładki od funkcyonaryszów wpływają (§. 5.);

c) ściąga pod własną gwarancyą od swych funkcyonaryuszów wkładki w §. 5. wymienione jako też nałożone na nich dyscyplinarne kary pieniężne (§. 4. d) i odséła takowe wraz ze swojemi wpłatami do kasy „funduszu zaopatrzenia“ zawsze najpóźniej do 15. każdego miesiąca. Za wszelkie opóźnienie w wysélce tych wkładek, winném będzie dotyczące Stowarzyszenie wpłacać prowizyą zwłoki w stosunku 8% rocznie na korzyść „funduszu zaopatrzenia“.

Stowarzyszenia przystępujące do funduszu zaopatrzenia, złożą w Zarządzie tegoż układy służbowe ze swymi urzędnikami zawarte i w przyszłości zawrzéć się mające, w odpisach dosłownie z oryginałami zgodnych.

§. 7. Na mocy wpłat wnoszonych do „funduszu zaopatrzenia“ nabywają funkcyonaryusze stowarzyszeń dla siebie, dla swych żon i dzieci prawego łoża prawo do otrzymania zaopatrzenia w stosunku do wpłat przez się i Stowarzyszenia na ich korzyść czynionych (udział).

W celu utrzymania ewidencyi wysokości udziału każdego uczetnika otwartym będzie w księgach „funduszu zaopatrzenia“ dla każdego z nich osobny rachunek, na który zapisywane będą wpłaty w ciągu roku przezeń (§. 5. lit. a), b) i c) i Stowarzyszenia (§. 6. lit. a) i b) czynione. — Wpłaty zaś w §. 5. lit. d), procenta jakotéż wszelkie inne wpływy zapisywane będą na rachunek zysków i strat, z którego też pokrywane będą możliwe koszta zarządu.

Z końcem każdego roku obliczać się będzie przybytek z wpływów rachunku zysków i strat, a nadwyżka rozdzieloną będzie pomiędzy uczestników w stosunku do wysokości udziału i na rachunek tychże zapisaną.

W ten sposób prowadzony rachunek każdego członka stanowi jego udział w funduszu, który w razie dobrowolnego lub niezawinionego usunięcia z urzędu lub służby, przez niego zajmowanéj, do rąk jego, w razie śmierci zaś do rąk pozostałéj żony, a względnie sądownie ustanowionej opieki nad nieletniemi siérotami gotówką wypłaconym zostanie, a to w wysokości, jaką wykazało zamknięcie rachunków roku poprzedzającego chwilę jego płatności z doliczeniem wpłat na korzyść jego w ciągu roku ostatniego poczynionych.

§. 8. Na wypadek notorycznie znanéj rozrzutności, lub innych ważnych powodów — na wniosek Rady nadzorczej stowarzyszenia, w którém uczesnik ostatni czas urząd swój spełniał, tudzież na wypadek żadania interesowanego, może Zarząd funduszu zaopatrzenia objąć administracyą należnego uczestnikowi kapitału na rachunek tegoż ostatniego.

Uchwała Zarządu w téj mierze powziętą być może tylko większością przynajmniéj $^2/_3$ głosów obecnych na posiedzeniu.

§. 9. Uczestnik, który ustąpi z urzedu lub służby w Stowarzyszeniu przed upływem lat pięciu od chwili rozpoczęcia wpłat do funduszu zaopatrzenia, nie ma prawa do zaopatrzenia.

Żonie lub dzieciom uczestnika, który po upływie lat pięciu należenia do funduszu zaopatrzenia usuniętym zostanie z posady zajmowanéj bądź w drodze wyroku dyscyplinarnego przełożonéj Rady Nadzorczéj, bądź w skutek wyroku sądu karnego za zbrodnię, z chęci zysku popełnioną, wypłaci fundusz zaopatrzenia jedynie wkładki przez męża względnie ojca do kasy funduszu zaopatrzenia wpłacone, bez doliczenia wpłat przez Stowarzyszenie dotyczące na korzyść jego czynione i bez innych przyrostów (§. 7.) i bez procentu.

§. 10. Wdowie lub małoletnim dzieciom uczestnika zmarłego przed upływem piérwszego pięciolecia należenia jego do funduszu zaopatrzenia, przysługuje prawo do zaopatrzenia w wysokości udziału zmarłego uczestnika.

Wdowa, która przez przeciąg ostatniego roku przed śmiercią męża żyła z tymże w separacyi sądowéj, traci prawo do wszelkiego zaopatrzenia.

§. 11. Uczestnik przechodzący w służbę z jednego stowarzyszenia do drugiego, które bierze udział w tworzeniu funduszu zaopatrzenia, utrzymuje dalszą ciągłość praw swoich w tym funduszu.

§. 12. Udział cały uczestnika zmarłego bez pozostawienia żony lub dzieci z prawego małżeństwa, jako téż żonatego a bezdzietnego uczestnika, któryby w ostatnim roku z żoną swą żył w separacyi sądowéj, w końcu udziały uczestników, pozostałe po wypłacie części tychże w §. 9. wymienionych, przepadają bezwzględnie na korzyść ogólnego funduszu zaopatrzenia i traktowane będą jako wpływy nieprzewidziane (§. 5. lit. d. i §. 7. ust. 2.).

§. 13. Wypłata udziału, uczestnikowi należnego, w chwili płatności nastąpi za przedłożeniem świadectwa wystawionego przez Zarząd Stowarzyszenia, przy którém tenże urząd swój ostatni czas sprawował, a stwierdzające, że tenże formalnie z posady uwolnionym został i że nie zachodzą okoliczności w §. 9. przewidziane, pozbawiające go lub uszczuplające prawo jego do zaopatrzenia.

W razie śmierci uczestnika udział jego wypłaconym będzie do rąk wdowy po nim pozostałéj, a względnie opieki nad małoletniemi dziećmi sądownie ustanowionéj za przedłożeniem metryki śmierci. Nadto wdowa po zmarłym uczestniku obowiązaną jest przedłożyć świadectwo miejscowego duszpasterza, stwierdzające, że ostatni rok małżeństwa przed śmiercią nieboszczyka żyła w wspólności łoża i stołu, a od dotyczącego Towarzystwa, że zmarły uczestnik pełnił swoje obowiązki bez przerwy, i że wypłata udziału bez przeszkody nastąpić może.

W każdym wypadku w pokwitowaniu, z powodu wypłaty udziału zeznać sie mającém, musi być zawartém oświadczenie zrzeczenia się wszelkich dalszych roszczeń do funduszu zaopatrzenia.

§. 14. Bezpośrednio zawiaduje funduszami i sprawami w myśl niniejszego statutu Zarząd, składający się z 9 członków, z których 6 wybiéra Walne zebranie z pośród uczestników funduszu zaopatrzenia, resztę zaś 3 mianuje Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Z pośród członków Zarządu ustępuje corocznie 2 z pośród wybranych przez Walne zebranie, a 1 z pośród zamianowanych przez Wydział Związku stowarzyszeń, w miejsce których wybiérani, względnie mianowani będą nowi członkowie. W piérwszych dwóch latach co do wystąpienia z Zarządu rozstrzyga los.

§. 15. Zarząd wybiéra z grona swego przewodniczącego i zastępcę. Uchwały zapadają ważnie w obecności 6. członków absolutną większością głosów, z wyjątkiem spraw, co do których niniejszy statut inaczéj przepisuje.

Posiedzenia Zarządu odbywać się powinny przynajmniéj raz na miesiąc, z których spisanym będzie protokół.

Wszelkie pisma w imieniu funduszu zaopatrzenia podpisuje przewodniczący lub jego zastępca i jeden z członków Zarządu.

§. 16. Najwyższą władzę stanowi Walne Zebranie, w którém udział biorą delegaci funkcyonaryuszów stowarzyszeń, w utworzeniu funduszu zaopatrzenia udział biorących.

Funkcyonaryusze każdego stowarzyszenia zastąpieni być mogą przez jednego tylko delegata. Jeden delegat może atoli reprezentować funkcyonaryuszów trzech stowarzyszeń.

Oprócz delegatów w Walnych Zebraniach uczęstniczyć mogą wszyscy uczęstnicy funduszu zaopatrzenia, jednak tylko z głosem doradczym.

§. 17. Walne Zebranie delegatów funduszu zaopatrzenia odbywać się będzie zawsze równocześnie z obradami Walnego Zebrania Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Do prawomocności wszelkich uchwał i wyborów potrzebną jest absolutna większość głosów delegatów obecnych, a do kompletu wystarcza każda ilość zebranych delegatów, jeśli tylko zaproszenie na Walne zebranie przynajmniéj na dwa tygodnie przed dniem zebrania w czasopiśmie „Związek“ ogłoszoném zostało. Zaproszenie takie zawierać powinno porządek dzienny ułożony przez Zarząd.

§. 18. Do zakresu działania Walnego zebrania należy:

1) sprawdzenie rachunków Zarządu z ubiegłego roku i udzielenie mu absolutorium;

2) wybór członków Zarządu;

3) zmiana lub uzupełnienie, jakotéż interpretacya statutów;

4) rozsądzanie zażaleń uczestników przeciw Zarządowi;

5) rozwiązanie funduszu zaopatrzenia.

Do zmiany statutów, któraby miała na celu podwyższenie wpłat przez Stowarzyszenia na korzyść funduszu zaopatrzenia wnoszonych, potrzebném jest przyzwolenie Walnego Zebrania Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

§. 19. Rachunki funduszu zaopatrzenia zamykane będą zawsze z d. 30. czerwca każdego roku i wykazywać powinny szczegółowo wpłaty przez funkcyonaryuszów, jakotéż Stowarzyszenia poczynione, niemniéj stan udziału każdego uczestnika z dniem zamknięcia rachunków po dopisaniu doń nadwyżki, z rachunku zysków i strat, dla każdego przypadającéj.

§. 20. W razie rozwiązania funduszu zaopatrzenia, przeprowadzi Zarząd likwidacyą w ten sposób, iż rozdzieli majątek cały pomiędzy uczęstników w stosunku do ich udziałów

Gdyby istniały jakie inne zobowiązania (§. 8.), takowe winien Zarząd odpowiednio zabezpieczyć.

§. 21. Wszelkie spory między uczęstnikami, stowarzyszeniami i funduszem zaopatrzenia funkcyonaryuszów Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych — załatwia ostatecznie z pominięciem drogi prawa sąd polubowny, przez Walne Zebranie uczestników ustanowiony.

§. 22. Fundusz zaopatrzenia funkcyonaryuszów wejdzie w życie, jeśli przynajmniéj 10 Stowarzyszeń oświadczy gotowość przyjęcia udziału w utworzeniu tego funduszu.

Do chwili ukonstytuowania się pełni funkcye Zarządu komisya z 6 członków przez Walne Zebranie Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w tym celu dnia 11. grudnia 1881. wybrana.

VI. Do XI. punktu porządku diennnego.

VII. Walne Zgromadzenie delegatów Związku raczy uchwalić:

I. Ponawiając rezolucyą swoją z dniem 10. czerwca 1876, uznaje VII. Walne Zgromadzenie Związku Stowarsyszeń rarobkowych i gospodarczych niezbędną potrzebę usilnego zajęcia się zakładaniem towarzystw handlu skór. Towarzystwa te zakładać należy w miejscowościach, gdzie istnieje dostateczna ilość przedsiębiorstw przemysłowych, używających skóry jako surowca, a mianowicie: szewców, rymarzy, siodlarzy, rękawiczników i introligatorów.

II. W tym celu Patronat i Wydział Związku:

1. ułożą dla tych towarzystw wzorowy statut, instrukcye, formularze ksiąg i t. p.

2. rozeszlą je stowarzyszeniom związkowym, tudzież obywatelom, znanym z chętnego zajmowania się sprawami tego rodzaju z wezwaniem, aby zbadano czy w danéj miejscowości są warunki do utworzenia towarzystwa handlu skór, i żeby w danym razie zajęto się ich założeniem;

3. gdzie się okaże potrzeba, wysélać będą na miejsce delegatów, celem udzielania bliższych informacyi i wyjaśnień, i zachęcanie interesowanych, aby towarzystwo zawiązali i licznie doń przystąpili;

4. udadzą się do Wydziału krajowego z prośbą o udzielenie z funduszu krajowego odpowiedniéj subwencyi na druki i koszta podróży delegatów;

5. powstającemi towarzystwami handlu skór gorliwie się zaopiekują zwłaszcza w celu wyrobienia im niezbędnego w początkach kredytu w zakładach finansowych.

III. Walne Zgromadzenie wzywa należące do Związku towarzystwa zaliczkowe, aby Patronatowi i Wydziałowi Związku w powyższych czynnościach wszelkiego użyczyły poparcia, a towarzystwom handlu skór w swoim zakresie udzielały pomocy i w stałe z niemi weszły stosunki.

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń. Dziennik urzędowy ogłasza w listopadzie następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń:

Nowe stowarzyszenia: Towarzystwo wzajemnéj obywatelskiéj pomocy, stow. zar. z ogr. por. w Jarosławiu. Celem towarzystwa jest: a) porządkowanie większych własności tabularnych, długami obciążonych, na rachunek interesowanych członków towarzystwa, bądź to przez dostarczanie im kredytu, bądź téż przez przeprowadzanie wszelkich odnośnych operacyi prawnych, administracyjnych, handlowych i finansowych, b) udzielanie członkom towarzystwa rad i wskazówek administracyjnych i gospodarskich, jakieby im pomocne i pożyteczne być mogły, a to tak przez Wydział towarzystwa, jak i przez zawezwanie ku temu ludzi fachowych, to jest: prawników, gospodarzy, techników i t. d.; c) przeprowadzania melioracyi gruntowych i ułatwianie tychże celem podniesienia dochodów z ziemi tak przez dostarczanie odpowiednich kapitałów jak i sił technicznych; d) dążenie do odpowiedniéj reformy stosunków przez przestrzeganie pomiędzy członkami oszczędności, pracy i gospodarności, jako téż racyonalnego ekonomicznego zarządu majątkiem; e) przestrzeganie solidarności, która stosunkom ekonomicznym obywatelskim dodaje siły; f) załatwianie w drodze sądu polubownego wszelkich spraw i zatargów sąsiedzkich, familijnych, spadkowych, kupieckich i t. d. i g) pośredniczenie we wszystkich transakcyach administracyjnych i handlowych, mogących się przyczynić do dobra członków; h) pośredniczenie w wynajdywaniu członkom towarzystwa na ich żądanie miejsc praktyki gospodarskiéj płatnych lub bezpłatnych dla nich i ich kształcących się synów. — Odpowiedzialność członków sięga pięciorazowéj wysokości udziałów. — Do przeprowadzenia czynności wstępnych upoważnieni: pp. Zygmunt Dębowski i Karol hr. Scipio. (Sąd obwodowy Przemyśl).

Spółka rolnicza w Sanoku zar. z ogr. por. Celem towarzystwa jest: a) dostarczanie członkom zaliczek w gotowiźnie, potrzebnéj do obrotu w gospodarstwie rolniczém, rolniczo-przemysłowém i leśném za opłatą umiarkowanego procentu na produkta rolnicze albo leśne, albo z temi w związku zostające, spółce w komis oddane; b) pośredniczenie w nabywaniu i sprzedaży na zasiew potrzebnego zboża i nasion lub wymianie tychże; c) pośredniczenie w nabywaniu, sprzedaży lub wymianie potrzebnych w gospodarstwie maszyn lub narzędzi i branie w komis wszelkich wyrobów krajowych i zagranicznych rolnikom przydać się mogących; d) ułatwianie członkom i pośredniczenie w kupnie i przedaży produktów rolnictwa, leśnictwa i z tymi w związku zostających; e) pośredniczenie przy kupnie i przedaży całości lub parcel, niemniej wydzierżawianie dóbr ziemskich z majątkiem ziemskim w łączności zostających. Odpowiedzialność członków wynosi pięcioraką wysokość wziętych udziałów. Dyrekcyę nie wybrano. (Sąd obwodowy Przemyśl).

Vorschuss- und Creditverein für Gewerbe und Wirthschaft mit beschr. Haftung in Śniatyn. Dyrekcya: Izer Hermann, syn Szaji, Dawid Chamajdes i Józef Rozenkranz. O wysokości poręki ogłoszenie nie mówi. (Sąd obwodowy Kołomyja).

Zmiany w Dyrekcyi: Kasa zaliczkowa w Gródku, do Dyrekcyi weszli: Jakób Szturma jako kasyer i Franciszek Przyborowski, jako zastępca kasyera. — Towarzystwo kredytowe w Kamionce Strumiłowej; do Dyrekcyi wszedł Izrael Bojdyk, jako zastępca kasyera.

Wydział Związku stowarzyszeń odbył dnia 3. b. m. posiedzenie. Obecni: Dr. T. Skałkowski, Dr. K. Maly; Dr. W. Zbyszewski, A. Żabicki, Dr. B. Goldman, Dr. M. Krówczyński, T. Romanowicz. Ze strony redakcyi: Dr. Alfred Zgórski. — Wydział Związku uchwalił według wniosków odnośnych referentów przedłożenia dla Walnego Zgromadzenia do punktów: VI., VII., VIII., IX., X. i XI. porządku dziennego — i dał przyrzeczenie na przyjęcie do Związku nowozawiązanemu Towarzystwu zaliczkowemu w Mikołajowie, które statut do zarejestrowania już podało. — Następne posiedzenie odbędzie się 8. b. m. celem zestawienia rachunków i bilansu Związku i przygotowania wniosków w sprawie kółek włościańskich (XII. punktu porządku dziennego).

Rozprawa główna przeciw redaktorowi pisma naszego z powodu odmowy przyjęcia sprostowania artykułu w nrze 15. „Związku“ z r. b. pod napisem: „Towarzystwo kredytowe w Busku“ odbyło się dnia 5. bież. m. w lwowskim c. k. Sądzie del. m. Sek. III. Redaktor nasz przeprowadziwszy dowód prawdy na okoliczności, które skarżący Jakim Biller, b. kasyer tego Towarzystwa za nieprawdziwe w „Strażnicy“ ogłosił — został wyrokiem tegoż sądu uwolniony od oskarzenia, od kosztów procesu i obowiązku ogłoszenia rzekomego sprostowania.

Opowiadania o lichwie i o towarzystwach zaliczkowych. Zawiązał się we Lwowie (biuro: ul. Sykstuska l. 33) komitet wydawnictwa dziełek ludowych w języku polskim i ruskim. Do komitetu wchodzą: hr. Stanisław Badeni, prof. dr. Tadeusz Pilat, Albin Rayski, Dr. Tadeusz Skałkowski. Tomik I. téj publikacyi (cena 8 ct.) zawiéra: Piotra Zbrożka Opowiadania o lichwie i towarzystwach zaliczkowych. P. Piotr Zbrożek znany już jest na polu piśmiennictwa ludowego — nie dziw więc, że książeczkę niniejszą ze wszech miar za udałą uważać możemy. Nie podajemy treści jéj, bo nie wątpimy, że każde towarzystwo odpowiednią ilość egzemplarzy zakupi i między członków swoich rozda — nadmieniamy jedynie, że autor w formie powieściowéj wykazać usiłuje, jak towarzystwo zaliczkowe zdolne jest podnieść zachwiane gospodarstwo

wieśniaka i zapewnić mu przyszłość spokojną podnosząc go moralnie i materyalnie. Nader udałém jest postawienie za warunek przez poręczyciela (innego zamożnego i porządnego gospodarza), aby dłużnik „przysiągł od wódki“ — jako téż wprowadzenie opowiadania o Magdusi, która zjednała sobie do tego stopnia serce starego Cichockiego tém, że uzyskane ze sprzedaży gęsi 2 zł. złożyła na książeczkę oszczędności Towarzystwa zaliczkowego — iż tenże (arystokrata na wsi) zezwolił swemu synowi na zamężcie z biédną lecz oszczędną Magdusią. Przeciwstawienie banku włościańskiego i lichwiarza Srula nie jest przesadném i może do ludu przemówić. Polecamy więc tę publikacyę gorąco stowarzyszeniom, lecz nie tylko członkom, ale i pp. dyrektorom, aby tak postępowali w stowarzyszeniach z ludem jak to p. Zbrożek opowiada. Dyrekcya Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, jakkolwiek w skład tego Towarzystwa nie wiele wchodzi wieśniaków, zakupiła przecież dla tychże 100 egzemplarzy téj książeczki.

Porządek dzienny

VII. Walnego zgromadzenia Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

dnia 11. grudnia 1881.

I. Posiedzenie

o godzinie 9téj przed południem.

I. Zagajenie Zgromadzenia przez prezesa Wydziału Związku.

II. Legitymacya delegatów towarzystw (§. 8. statutu).

III. Wybór przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego Zgromadzenia (§. 12. statutu).

IV. Sprawozdanie Patrona z czynności za czas od 1. października 1880 do 30. listopada 1881.

V. Budżet na rok 1882. i wniosek Towarzystwa zaliczkowego w Rudkach co do wynagrodzenia Patrona.

VI. Stosunek towarzystw do Banku krajowego; referent dr. T. Skałkowski.

VII. Kwestya lustratorów; referent dr. A. Zgórski.

VIII. Zmiana statutu; referent dr. B. Goldmann. (Wnioski Tow. zal. w Łańcucie, Kolbuszowie i Kańczudze.)

II. Posiedzenie

o godzinie 3-ciéj po południu.

IX. Sprawozdanie i wnioski do rezolucyi przeciw zakładaniu stowarzyszeń, szkodliwie działających i niezgodnych z zasadami ustawy z dnia 9. kwietnia 1873; referent dr. A. Zgórski.

X. Sprawa założenia funduszu zaopatrzenia dla funkcyonaryuszów stowarzyszeń; referent dr. M. Krówczyński.

XI. Sprawa zakładania towarzystw handlu skór i stosunku ich do towarzystw zaliczkowych. (Wnioski Towarzystwa handlu skór w Rudkach i Tow. zal. w Kulikowie.) Referent T. Romanowicz.

XII. Sprawa kółek włościańskich; referent dr. T. Skałkowski.

XIII. Sprawozdanie komisyi o zamknięciu rachunków za czas od 1. października 1880 do końca listopada 1881.

XIV. Sprawozdanie komisyi o budżecie na r. 1882.

XV. Sprawozdanie komisyi o proponowanych zmianach statutu Związku.

XVI. Wybory uzupełniające.

XVII. Wnioski Stowarzyszeń i delegatów.

XVIII. Oznaczenie miejsca dla przyszłego Walnego zgromadzenia (§. 7. statutu).

XIX. Odczytanie i zatwierdzenie protokołów Zgromadzenia.

XX. Zamknięcie Zgromadzenia.

Z uchwały Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

We Lwowie, dnia 25. listopada 1881.

Dr. Tadeusz Skałkowski
Patron Związku Stowarzyszeń zarobk. i gosp.

Ogłoszenia.

Redakcya „Związku“

zaprasza pp. delegatów na poufne zebranie do biura Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie (pl. Maryacki l. 9. I. p.) w sobotę dnia 10. b. m. o godzinie 6. wieczorem.

Celem zebrania: porozumienie się w sprawach porządku dziennego VII. Wiecu, zwłaszcza w sprawie ***funduszu zaopatrzenia.***

Administracya „Związku“

uprasza Sz. Dyrekcye naszych stowarzyszeń, zalegające z należytością ***prenumeracyjną za „Związek“ za r. 1881.,*** *do wyrównania rachunków.*

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski. Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.